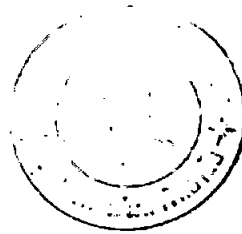

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนชีวิตของเยาวชน เพราะอนาคตของเยาวชนจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับการศึกษา หรือการตัดสินใจเลือกศึกษาของเขาเป็นส่วนใหญ่ และเป็นที่น่าทึ่งแล้วว่า ประเทศที่กำลังพัฒนา และมีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรอย่างประเทศไทยเรานั้น กำลังคนที่ประเทศต้องการมากคือ พลเมืองที่มีการศึกษาระดับกลางหรือผู้ที่จบมัธยมศึกษาตนเอง จึงเห็นได้ว่าการศึกษาระดับนี้เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมีผลต่อการพัฒนาประเทศเป็นอันมาก เป็นเสมือนรากฐานของการพัฒนาประเทศ ดังเช่นที่พิทักซ์ รัชพลเดช (2525:1) กล่าวไว้ว่า

ในยุควิทยาศาสตร์ปัจจุบันนี้ เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Technology) ทั้งหลายมีฐานะเป็นผู้นำในสังคมแห่งโลก ฐานะทางเศรษฐกิจดี ประชาชนพลเมืองมีระดับความเป็นอยู่สูง และมีกำลังความสามารถที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศอื่น ๆ ได้ ประเทศที่มีระดับความเจริญต่ำต้อยน้อยมาก มักจะถูกเรียกว่า เป็นประเทศด้อยพัฒนาหรือล้าหลัง ประเทศเหล่านี้จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยประเทศอื่น ถ้าเราพิจารณาดูว่าอะไรเป็นสาเหตุสำคัญของการด้อยพัฒนาแล้ว ก็จะพบว่า เป็นเพราะประเทศเหล่านี้ขาดความเจริญในทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นสำคัญ

ประสิทธิภาพทางการศึกษานั้นสามารถวัดได้จากคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนนั้นเป็นผลมาจากองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการ องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้มีผลมากบ้างน้อยบ้าง แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา สรุปได้เป็นองค์ประกอบสำคัญ ๆ ในลักษณะต่าง ๆ คือองค์ประกอบเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน องค์ประกอบเกี่ยวกับภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน กับองค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ 2523:8)

จากการวิจัยเรื่ององค์ประกอบบางประการที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2523:89) พบว่า "องค์ประกอบที่อธิบายความแตกต่างของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในประเทศ-

ไทยที่ได้ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาศึกษาในโรงเรียน อันประกอบด้วยครู โรงเรียน และการเรียนการสอน"

งานด้านการเรียนการสอน บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดคือครู ครูเป็นผู้ที่ช่วยส่งเสริมให้เด็ก ได้มีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาบุคลิกภาพไปตามเป้าหมายทางการศึกษา ครูมีหน้าที่ตามคำสั่งมอบหมายให้คอยช่วยเหลือส่งเสริมความเจริญของเด็กไปในทางที่ดีงาม ช่วยถ่ายทอดวิทยาการ สร้างอุดมคติ ปณิธาน วัฒนธรรม อบรมความประพฤติ ตลอดจนร่าเริงให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก กล่าวได้ว่า ครูเป็นหัวใจสำคัญของการอบรมสั่งสอนในโรงเรียน ผลการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว ขึ้นอยู่กับตัวครูเป็นสำคัญ เพราะครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและสัมพันธ์กับเด็กตลอดเวลาขณะที่เด็กอยู่ในโรงเรียน การกระทำของครูมีอิทธิพลโดยตรงต่อตัวเด็ก เด็กจะเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ วิทธร วิภาหสัมพันธ์ (2518:1) กล่าวว่า "ผู้ที่ทำหน้าที่ครู นอกจากจะต้องมีวิชาความรู้ทางด้านวิทยาการแล้ว ครูจะต้องมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการเป็นครูด้วย"

ทัศนคติของครูต่อนักเรียน เป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของครู (วิทธร วิภาหสัมพันธ์ 2518:1) ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน จะแสดงท่าทีต่อเด็กในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วย รักและชอบเด็ก ทำให้ครูชอบ สนุกสนาน และเพลิดเพลินกับงานการสอน ครูอยากเข้าใจเด็กและชอบพูดคุยกับเด็ก เด็กกับครู เข้ากันได้ดี บรรยากาศภายในห้องเรียนขณะครูสอน มีความสนุกสนาน ร่วมมือร่วมใจกัน เด็กมีอิสระเสรีในการพูด และการกระทำภายในขอบเขตของระเบียบวินัยที่ไม่เข้มงวดกวดขันหรือ จริ่งจ๋ง เกินไป ทั้งครูและเด็กให้ความเคารพในสิทธิเสรี และสมรรถภาพซึ่งกันและกัน ส่วนครูที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักเรียน จะแสดงท่าทีในลักษณะของความไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย หรือไม่ชอบเด็ก ความรู้สึกเช่นนี้ ทำให้ครูไม่ชอบงานในหน้าที่ เป็นครูที่ขาดสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียน เด็กจะขาดความรักและความอบอุ่นจากครู ครูมักจะวางอำนาจ เกรี้ยวกราด ถือตัว และเอาแต่ใจตนเอง บรรยากาศภายในห้องเรียนเต็มไปด้วยความอึดอัด ตึงเครียด ต่างฝ่ายต่างขาดความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ต่างพยายามซ่อนเร้นความบกพร่องของตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นโดยเปิดเผย ฤทธอง (2519:2) กล่าวว่า "ถ้าครูมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักเรียน จะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน ทั้งกับครูและตัวเด็กเอง เป็นสาเหตุให้เด็กเบื่อห้องเรียน เบื่อโรงเรียนและเบื่อครู ทำให้เด็กต้องหนีโรงเรียน เด็กจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครู ต่อโรงเรียน และต่อการเรียนการสอน"

คัมมิง (Cumming 1950 : 197) ได้กล่าวไว้ว่า "ถ้าครูแสดงอารมณ์ไม่ดีจะทำให้บรรยากาศของห้องเรียนไม่น่าอยู่ และจะกระทบกระเทือนไม่เฉพาะแต่การเรียนเท่านั้น แต่จะกระทบกระเทือนถึงสุขภาพทางอารมณ์ของนักเรียนด้วย"

จากการวิจัย เรื่อง องค์ประกอบบางประการที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังพบอีกว่าตัวแปรที่มีอำนาจทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดคือ ความเห็นของครูประจำชั้น เกี่ยวกับความสามารถทางวิชาการของเด็กนักเรียน ในการอภิปรายผลการวิจัยกล่าวว่า ความเห็นของครู อาจมีความสัมพันธ์ในแง่เป็นเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวคือครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนในแง่วิชาการ ครูย่อมแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่เป็นผลกระตุ้นนักเรียนทางอ้อม โดยการชมเชย หรือสนับสนุนให้กำลังใจ การยอมรับความรู้สึกหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาไว้ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจ มีความมุ่งมั่นในการเรียน อันเป็นผลให้มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงในที่สุด ถ้าเป็นเช่นนี้ เราอาจสามารถพัฒนาสัมฤทธิ์ผลของเด็กได้โดยการปรับปรุงทัศนคติและความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2523 : 76-77) ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ ทำให้ข้าพเจ้าต้องการศึกษาว่าทัศนคติของครูต่อนักเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาคำลัดรนั้น มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใด โดยคาดว่าจะ เป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของครูต่อนักเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาคำลัดร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานของการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง องค์ประกอบบางประการที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2523) พบว่าตัวแปรที่มีอำนาจทำนายสูงสุด คือความเห็นของครูประจำชั้นเกี่ยวกับความสามารถทางวิชาการของนักเรียน และได้ตีความหมายนัยหนึ่งไว้ว่า ความเห็นของครูมีความสัมพันธ์ในแง่ เป็นเหตุ ของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน โดยกล่าวว่า ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนในแง่วิชาการ ครูย่อมแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่เป็นผลกระตุ้นนักเรียนทางอ้อม อันทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยว่า

"ทัศนคติของครูต่อนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวก กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาคำลัดร"

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูวิทยาคำลัดร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2525 จากโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ทั้งที่เป็นโรงเรียนหญิง โรงเรียนชาย และโรงเรียนสหศึกษา จำนวน 60 โรงเรียน 115 โรงเรียน
2. การวัดทัศนคติของครูวิทยาคำลัดร์ ใช้มาตราวัดทัศนคติของ วิทร วิภาหส์น (วิทร วิภาหส์น 2518) โดยพิจารณาในแง่สัมพันธภาพของครูที่มีต่อนักเรียน สภาพหรือบรรยากาศในห้องเรียนขณะที่ครูทำการสอนอยู่ และทำที่ความรู้สึกของครูที่มีต่ออาชีพนี้โดยทั่วไป
3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาคำลัดร์นั้น ครอบคลุมเนื้อหาวิทยาคำลัดร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลักสูตรลำดับเลข เสนอการสอนวิทยาคำลัดร์และเทคโนโลยีเฉพาะบทที่ 13-16 ซึ่งเป็นเนื้อหาของภาคต้น 3 บท และภาคปลาย 1 บท เนื่องจากในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลนั้น อยู่ในช่วงของภาคปลาย ซึ่งเป็นระยะที่นักเรียนยังเรียนบทที่ 17 และ 18 ยังไม่จบ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึงสาเหตุที่อาจทำให้ครูวิทยาคำลัดร์แต่ละคนมีทัศนคติต่อนักเรียนแตกต่างกัน
2. แบบวัดทัศนคติของครูต่อนักเรียนที่ใช้เป็นแบบวัดนี้ สามารถวัดทัศนคติของครูต่อนักเรียนของกลุ่มตัวอย่างประชากรได้จริง
3. คำตอบในการทำแบบวัดทัศนคติของครูต่อนักเรียนและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาคำลัดร์ ผู้วิจัยถือว่าเป็นคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกจริงของผู้ตอบ และผู้ตอบแต่ละคนได้ใช้ความคิดเต็มความสามารถของตนในการตอบแบบสอบถามนี้
4. วัน เวลาในการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ในช่วงเวลาของการเก็บข้อมูลถือว่าไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้ตอบ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ทัศนคติ หมายถึง ความพร้อมที่จะสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง ในทางสนับสนุนหรือต่อต้านสิ่งนั้น ถ้าเป็นไปในทางสนับสนุน เรียกว่ามีทัศนคติที่ดี ถ้าเป็นไปในทางต่อต้าน เรียกว่ามีทัศนคติที่ไม่ดี

ทัศนคติของครูต่อนักเรียน หมายถึงความพร้อมที่จะตอบสนองทั้งในเชิงสนับสนุนหรือต่อต้าน ของครูวิทยาคำาสตร์ต่อนักเรียน ความรู้สึกในทางสนับสนุนหรือลักษณะนิมาน (Positive) เป็น ลักษณะที่แสดงความพอใจ เห็นด้วย นิยมชมชอบ ส่งเสริมและสนับสนุนพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดง ออก ส่วนความรู้สึกในทางต่อต้าน หรือลักษณะนิเสธ (Negative) คือลักษณะที่แสดงความเบื่อหน่าย ไม่พอใจ ไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ส่งเสริมและสนับสนุน ต่อการแสดงผลพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ที่ครูได้พบเห็น

แบบวัดทัศนคติ หมายถึงรายการหรือข้อความที่ใช้สำหรับพิจารณาทัศนคติของครูต่อนักเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิทยาคำาสตร์ หมายถึงคะแนนที่นักเรียนทำได้จากการตอบแบบ ทดสอบผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาคำาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรวิทยาคำาสตร์ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาคำาสตร์และเทคโนโลยี บทที่ 13-16

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึงนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2525 ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

ความจำกัดของการวิจัย

ผู้วิจัยไม่ได้ควบคุมตัวแปร ซึ่งอาจจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาคำาสตร์อื่น ๆ เช่นองค์ประกอบเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน องค์ประกอบเกี่ยวกับภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคม ของนักเรียน เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนโดยเน้นที่การพัฒนาทัศนคติ ของครูในทางบวกต่อนักเรียน

2. เป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัยต่อไป